

मालिका राजपत्र

मालिका गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड: १

वर्ष: १

संख्या: ४

मिति: २०७९।०४।२४

भाग -२

मालिका गाउँपालिका

शिक्षक छनौट परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०७९

प्रमाणिकरण मिति: २०७९।०४।२४

स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित मिति: २०७९।०५।०१

मालिका गाउँपालिका

म्याग्दी जिल्ला

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

शिक्षक छनौट परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०७९

प्रस्तावना:

नेपालको संविधानको धारा ३१ मा उल्लेखित शिक्षा सम्बन्धी हक उपधारा (१)प्रत्येक नागरिकलाई आधारभुत शिक्षामा पहुँचको हक हुनेछ। उपधारा (२)प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभुत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्यर निःशुल्क तथा माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक हुनेछ। उपधारा(३)अपाङ्गता भएका र आर्थिक रूपले विपन्न नागरिकलाई कानून बमोजिम निशुल्क शिक्षा पाउने हक हुनेछ। उपधारा(४) दृष्टीविहिन नागरिकलाई ब्रेललिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता भएका नागरिकलाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट कानून बमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुनेछ। उपधारा (५) नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानून बमोजिम मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र संचालन गर्ने हक हुनेछ। संविधान प्रदत्त शिक्षा सम्बन्धी यस्तै अधिकारलाई सुनिश्चितता प्रदान गर्न शिक्षक छनौट परीक्षालाई व्यवस्थित र मर्यादित बनाई योग्य एवम् सक्षम जनशक्तीको छनौट गरी शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धी गर्न र सामुदायिक विद्यालयमा प्रधानाध्यापक, करार शिक्षक वा नीजि स्रोत शिक्षक नियुक्तीका लागि सिफारिस गर्न समुदायद्वारा संचालित विद्यालयमा सामुदायिक शिक्षक अन्य शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकको नियुक्तीका त्यसरी नियुक्ती भएका शिक्षकको बहुवाका लागि सिफारिस गर्न नेपालको संविधान २०७२ मा उल्लेख भएको शिक्षा सम्बन्धी व्यवस्था, शिक्षा एन २०२८ को (नवौँ संशोधन)तथा नियमावली २०५९ संशोधन सहित को नियम १९२ खण्ड(इ)ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी शिक्षक छनौट परीक्षा संचालन कार्यविधि २०७९ मालिका गाउँपालिका म्याग्दी अन्तर्गतका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूमा लागु हुने गरी मालिका गाउँपालिकाको मिति २०७९।०४।२४ गतेको बैठकले यो कार्यविधि जारी गरेको छ।

परिच्छेद-१

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- १.१ यस कार्यविधिको नाम शिक्षक छनौट परीक्षा संचालन कार्यविधि २०७९ रहेको छ।
१.२ यो कार्यविधि मालिका गाउँपालिकाको कार्यपालिका बैठकले स्वीकृत गरेको मिति देखी लागु हुनेछ।

२. परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलगेमा यस कार्यविधिमा

१. **विद्यालय** भन्नाले कक्षा १-१२ सम्मको शैक्षिक संरचनालाई सम्झनुपर्दछ।
२. **विषय विशेषज्ञ** भन्नाले आधारभुत तह कक्षा १-८ र माध्यमिक तह ९-१२ सम्म शिक्षक छनौट परीक्षा संचालनका लागि यस गाउँपालिकाबाट सुचिकृत भएका प्राथमिक, निम्न माध्यमिक, माध्यमिक तहका शिक्षकहरू सम्झनुपर्दछ।
३. **गाउँपालिका** भन्नाले मालिका गाउँपालिका सम्झनुपर्दछ।
४. **विद्यालय कर्मचारी** भन्नाले विद्यालय सहयोगी, विद्यालय सहायक वा शिक्षक बाहेक विद्यालयमा नियमित रूपमा हाजिर भइ तलब भत्ता लिने अन्य कर्मचारी सम्झनुपर्दछ।
५. **समिति** भन्नाले शिक्षक छनौट समितिलाई सम्झनुपर्दछ।
६. **शिक्षक** भन्नाले बालबिकास कक्षा देखि कक्षा १२ सम्म अध्यापनका लमगि खटिएको व्यक्तिलाई सम्झनुपर्दछ।

परिच्छेद-२

शिक्षक छनौट समितिको संरचना

२.१ सामुदायिक विद्यालयमा प्रधानाध्यापक करार शिक्षक वा निजी स्रोत शिक्षक नियुक्तिका लागि सिफारिस गर्न समुदायद्वारा संचालित विद्यालयमा सामुदायिक शिक्षक अन्य शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकको नियुक्ति र त्यसरी नियुक्ति भएका शिक्षकको बढुवाको लागि सिफारिस गर्न वा संस्थागत विद्यालयमा स्थायी शिक्षकको नियुक्तिका लागि सिफारिस गर्न प्रत्येक विद्यालयमा देशाय बमोजिमको एक शिक्षक छनौट समिति रहनेछ।

क) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा निजले तोकेको सो समितिको सदस्य-संयोजक

ख) सम्बन्धित गाउँपालिकाको शिक्षा शाखाको प्रमुख-सदस्य

ग)माध्यमिक तहको शिक्षक छनौट गर्नुपरेमा सम्बन्धित तहको दश महिने तालिम वा सो सरह तालिम हासिल गरी विषय विज्ञमा सुचिकृत व्यक्तिहरु मध्येबाट उपलब्ध भएसम्म १ जना महिला समेतको प्रतिनिधित्व हुने गरी व्यवस्थापन समितिले मनोनित गरेको २ जना विषय विशेषज्ञ-सदस्य

घ)सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक-सदस्य सचिव

परिच्छेद-३

शिक्षक र प्रधानाध्यापक छनौट सम्बन्धी प्रक्रिया

३.१ प्रधानाध्यापकको नियुक्तिको लागि सिफारिस गर्न बसेको परिच्छेद २ बमोजिमको शिक्षक छनौट समितिको बैठकमा सो विद्यालयको प्रधानाध्यापक उमेदवार भएमा उपलब्ध भएसम्म वरिष्ठतम् शिक्षकलाई सम्बन्धित विद्यालय व्यवस्थापन समितिले सदस्य सचिव भई कामकाज गर्न तोक्नेछ।

३.२ सामुदायिक विद्यालयमा १ मात्र शिक्षक रहेको र नीज स्वयम् नै उम्मेदवार हुने अवस्थामा सम्बन्धित विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाको शिक्षा प्रमुखले अन्य विद्यालयको प्रधानाध्यापकलाई सदस्य सचिव भई कामकाज गर्न तोक्नेछ।

३.३ उपनियम २.१ बमोजिमका मनोनित सदस्यको पदावधि शिक्षक छनौट प्रक्रिया पुरा गरी विद्यालय व्यवस्थापन समिति समक्ष शिक्षक नियुक्तिका लागि सिफारिस नगरेसम्म हुनेछ।

३.४ शिक्षक छनौट समितिको सचिवालय सम्बन्धित विद्यालय वा शिक्षक छनौट समितिले तोकेको स्थानमा हुनेछ।

३.५ शिक्षक छनौट समितिले शिक्षक छनौटका लागि लिइने लिखित परीक्षा तथा अन्तर्वार्ता समितिले तोकेको स्थानमा हुनेछ तर प्राविधिक धारका विषय अध्यापन गर्ने शिक्षक प्रशिक्षक छनौट गर्दा प्रयोगात्मक परीक्षा सम्बन्धित विषयको प्रयोगशाला (Lab) भएको स्थानमा राख्नुपर्नेछ।

३.६ विषय विशेषज्ञ छनौट गर्दा तोकिएको योग्यता पुगेका व्यक्तिहरुको गाउँपालिकाबाट स्वीकृत विषय विशेषज्ञ सुचीबाट गोलाप्रथा बाट छनौट गरिनेछ।

३.७ शिक्षक छनौट समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समितिले तोकेबमोजिम हुनेछ।

३.८ सम्बन्धित विद्यालयको शिक्षकलाई विषय विशेषज्ञको रूपमा मनोनित गर्न पाईने छैन, साथै गोलाप्रथामा समेत सहभागी गराइने छैन।

३.९ विषय विशेषज्ञको लागि गाउँपालिकाले प्रत्येक शैक्षिक सत्रको शुरुमा आवेदन गर्न सक्नेछ र विषय विशेषज्ञको सुचिलाई अद्यावधिक गरिनेछ।

३.१० गाउँपालिकाबाट स्वीकृत गरिएको यस कार्यविधि शिक्षक छनोट समितिले पूर्णरूपमा पालना गर्नुपर्नेछ।

३.११ विषय विशेषज्ञको सुचीमा सुचीकृत हुनका लागि ईच्छुक व्यक्तिले आयोगले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम अनुसारका सम्बन्धित तह तथा विषयको २/२ उत्तरकुञ्जिका सहितको प्रश्नपत्र यस गाउँपालिकामा बुझाउनुपर्नेछ।

३.१२ विषय विशेषज्ञद्वारा निर्मित प्रश्नपत्रलाई प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयको विषय विशेषज्ञ समेतको सहयोग लिएर मोडेरेसन गरी प्रश्नपत्रलाई अन्तिम रूप दिई शिलबन्दी गरेर प्रश्नपत्र बैंकमा राख्नेछ। उक्त मोडेरेसन गर्दा लाग्ने खर्च गाउँपालिकाबाट नियमानुसार व्यवस्था गरिनेछ।

३.१३ कुनै विद्यालयमा शिक्षक विद्यालय कर्मचारी प्रधानाध्यापक दरबन्दी रिक्त हुन गएमा र निजीस्रोत शिक्षकको व्यवस्था गर्नु परेमा निजीको हकमा तलब स्रोतको समेत आंकलन गरी गाउँपालिकाबाट अनुमतिपत्र प्राप्त गरी खुला प्रतिस्पर्धाका लागि १५ दिनको सुचना दिई सम्बन्धित विद्यालयले विद्यालयको सुचना पाटी गाउँपालिकाको कार्यालय सार्वजनिक स्थान तथा स्थानिय पत्रपत्रिकामा सुचना प्रकाशन गरी सो को मुचुल्का भरपाई लिएर विज्ञापन प्रकाशन गर्नुपर्नेछ।

३.१४ उपनियम ३.१३ अनुसारको विज्ञापन आवश्यकता अनुसार प्रकाशन गरिनेछ।

३.१५ दरखास्त प्राप्त भई सकेपछि छानविन गरी रित पुगेको दरखास्तलाई दर्ता गरी दरखास्तवालालाई प्रवेशपत्र प्रदान गर्नुपर्नेछ। साथै स्वीकृत नामावलीको सुची टाँस गरी उम्मेदवारलाई लिखित तथा अन्तरवार्ताको मिति समेत जानकारी गराउनुपर्नेछ।

३.१६ दरखास्त शुल्क शिक्षक सेवा आयोगले तोके भन्दा बढी हुनेछैन।

परिच्छेद-४

लिखित परीक्षा, अन्तरवार्ता र योग्यताक्रम सम्बन्धी व्यवस्था

४.१ परिच्छेद ३ मा व्यवस्था भए अनुसार शिक्षक छनौट समितिले परीक्षा मिति समय र केन्द्र तोक्ने र परीक्षा संचालन गर्ने कार्य गर्नेछ।

४.२ समितिले लिने लिखित परीक्षाको पूर्णाङ्क वस्तुगत १००, विषयगत १००, अन्तरवार्ता २५, र आवश्यकता अनुसार प्रयोगात्मक परीक्षा २५ अंकको हुनेछ। लिखित परीक्षाको उत्तीर्णाङ्क ४० प्रतिशत हुनेछ।

४.३ गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको जिम्मामा रहेको प्रश्नपत्र बैकबाट शिक्षा अधिकृत वा सो काम गर्न तोकिएको कम्तीमा अधिकृतस्तरको कर्मचारीको रोहवरमा प्रधानाध्यापक र छनौट समितिको संयोजकले परीक्षा हुनुभन्दा अगाडी सिलबन्दी खाम छनौट गर्नेछन्।

४.४ उपनियम ४.३ अनुसारको प्रश्नपत्र अधिकृत स्तरको प्रतिनिधिको रोहवरमा गोप्यरूपमा फोटोकपी गरी परीक्षा संचालन गर्नुपर्नेछ। परीक्षा संचालन गर्न विषय विशेषज्ञको उपस्थिति अनिवार्य हुनेछैन।

४.५ गाउँपालिकाको शिक्षा अधिकृत वा सो काम गर्न तोकिएको कर्मचारीद्वारा उत्तरपुस्तिका गोप्य कोड नम्बर कायम गरी निजकै रोहवरमा सम्बन्धित परीक्षा केन्द्रको हाता भित्र सम्बन्धित विषय विशेषज्ञद्वारा उत्तर पुस्तिका परीक्षण गराईनेछ।

४.६ अन्तरवार्ताको अंक विभाजन गर्दा शिक्षक सेवा आयोगले स्थायी शिक्षक छनौटका लागि तोके अनुसार हुनेछ। सामान्यतया अन्तरवार्तामा ३५ प्रतिशत भन्दा कम र ७० प्रतिशत भन्दा कढी अंक दिन पाईने छैन। सो भन्दा बढी वा घटी दिनु परेमा सबै सदस्यले कारण खुलाई मुचुल्का गर्नुपर्नेछ।

४.७ विषयको प्रकृति हेरी आवश्यक ठानेमा समितिले प्रयोगात्मक परीक्षा लिनेछ। तर लिखित परीक्षा अगाडी वा अन्तरवार्ता पछाडी प्रयोगात्मक परीक्षा लिन पाईने छैन।

४.८ लिखित मौखिक र आवश्यकता अनुसार प्रयोगात्मक परीक्षा समेत लिईसकेपछी उत्तीर्ण सबैभन्दा बढी अंक प्राप्त गर्ने उम्मेदवार मध्येबाट आवश्यक संख्या भन्दा कम्तीमा एक तिहाई उम्मेदवारको नाम थप गरी अन्तरवार्ताको लागि उम्मेदवारको वर्णानु क्रमअनुसार नाम प्रकाशन गरिनेछ। तर अन्तिम क्रम संख्यामा १ जना भन्दा बढी उम्मेदवारले बराबर अंक प्राप्त गरेमा त्यस्तो सबै उम्मेदवारको नाम प्रकाशन गरिनेछ।

४.९ उपनियम ४.२ बमोजिम उत्तीर्णाङ्क प्राप्त गर्ने उम्मेदवार आवश्यक संख्यामा नभएमा जति जनाले उत्तीर्णाङ्क प्राप्त गरेका छन् त्यतिनै उम्मेदवारको नाम प्रकाशन गरिनेछ।

४.१० शिक्षक छनौट समितिले लिखित आवश्यकता अनुसार प्रयोगात्मक परीक्षा अन्तरवार्ता परीक्षाबाट सबैभन्दा बढी अंक प्राप्त गर्ने उम्मेदवारको नाम नियुक्तिको लागि सिफारिस गर्नुपर्नेछ। यसरी परीणाम प्रकाशन गर्दा दोस्रो बढी अंक प्राप्त गर्ने उम्मेदवारको नाम वैकल्पिक सूचीमा राख्नुपर्नेछ।

४.११ शिक्षक छनौट समितिले सिफारिस गरेका उम्मेदवारलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिले नियुक्ति गरी सो को जानकारी गाउँपालिकाको शिक्षा शाखामा दिनुपर्नेछ।

४.१२ देहायको अवस्थामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले वैकल्पिक सुचीमा रहेका उम्मेदवारलाई नियुक्ति गर्न सक्नेछ।

क) सिफारिस गरेको उम्मेदवारले १५ दिन भित्र नियुक्ति नलिएमा।

ख) सिफारिस गरेको उम्मेदवारको मृत्यु भएमा, निजले राजिनामा दिएमा।

ग) नियुक्तिपत्र बुझ्नेको मितिले ७ दिन भित्र हाजिर नभएमा।

तर शिक्षक छनौट समितिले सिफारिस गरेको मितिले १ वर्ष नाघेपछि कुनैपनि वैकल्पिक उम्मेदवारलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिले नियुक्ति गर्नेछैन।

४.१३ नियम ४.१२ बमोजिम नियुक्ति भएको वैकल्पिक उम्मेदवारको जानकारी सम्बन्धित विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गाउँपालिकालाई दिनुपर्नेछ।

४.१४ शिक्षक छनौट सम्बन्धी सम्पूर्ण निर्णयहरू निर्णय पुस्तिकामा अनिवार्य रूपमा लेखिएको हुनुपर्नेछ।

४.१५ छनौट समितिका पदाधिकारी वा विषय विज्ञ र उम्मेदवारका बिचमा कानूनले तोके अनुसारको नाता सम्बन्ध रहेको अवस्थामा उक्त नाता पर्ने व्यक्ति समितिमा रहनेछैन।

४.१६ समितिका पदाधिकारी वा विषय विज्ञले प्रति बैठक रु.१००० का दरले बढीमा ३ वटा बैठकको पारिश्रमिक लिन पाउनेछन्। तर उत्तर पुस्तिका परीक्षण प्रश्नपत्र निर्माण बापत अतिरिक्त पारिश्रमिक लिन सकिनेछ।

४.१७ परीक्षा सम्बन्धी तोकिएको सम्पूर्ण खर्चको व्यवस्था सम्बन्धित विद्यालयले गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद-५

करारमा शिक्षक नियुक्ति सम्बन्धी व्यवस्था

५.१ गाउँपालिकाबाट दरबन्दी रिक्त रहेको व्यहोरा प्रमाणित गराई अनुमति लिएर मात्र करारमा शिक्षक नियुक्तिका लागि विज्ञापन गर्न सकिने छ। आधारभूत ६-८ र माध्यमिक ९-१२ मा विषय मिल्नेगरी मात्र करारमा शिक्षक नियुक्ति गर्न सकिनेछ।

५.२ विद्यालय व्यवस्थापन समितिले शिक्षक छनौट समितिको सिफारिसमा बढीमा १ शैक्षिक सत्रका लागि कुनै व्यक्तिलाई करारमा शिक्षक नियुक्ति गर्न सक्नेछ।

५.३ करारमा शिक्षक नियुक्ति भएको १ शैक्षिक सत्र भित्र पनि सो पदमा स्थायी पद पुर्ति नभएमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले यसरी पदपुर्ति नभएसम्मका लागि १ पटकमा ६ महिना नबढाई करारको म्याद थप गर्न सक्नेछ। यसरी म्याद थपेको जानकारी विद्यालयले गाउँपालिकालाई दिनुपर्नेछ।

५.४ यस कार्यविधि बमोजिमको प्रक्रिया नपुर्याई शिक्षक विद्यालय कर्मचारी नियुक्ति गरिएमा गाउँपालिकाको शिक्षा हेर्ने अधिकारीले त्यसरी नियुक्ति भएको ६ महिनासम्म त्यस्तो निर्णय बदर गर्न वा आवश्यक कारवाही गर्न गाउँपालिका समक्ष सिफारिस गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-६

विविध

६.१ यस कार्यविधि बमोजिम कार्य सम्पादन गर्दा कुनै द्विविधा वा बाधा उत्पन्न भएमा गाउँपालिकाको निर्णय अनुसार हुनेछ।

६.२ यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयको हकमा शिक्षा ऐन २०२८(नवौं संशोधन) शिक्षा नियमावली २०५९ र शिक्षक सेवा आयोग नियमावलीमा व्यवस्था भए अनुसार हुनेछ।

६.३ यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुनैपनि प्रावधान प्रचलित ऐन कानूनसंग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतःखारेज हुनेछ।

६.४ यस कार्यविधिलाई मालिका गाउँकार्यपालिकाको दुई तिहाई बहुमतबाट आवश्यक संशोधन वा खारेजी गर्न सकिनेछ।

कार्यपालिकाबाट प्रमाणित
मिति: २०७९।०४।२४

आज्ञाले,
नाम: हेमराज काफ्ले
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत